

Flora en faunaonderzoek populierenbos Tweederdeweg Nieuw-Buinen

Tonckens Ecologie

5-10-2017

**Flora en Fauna onderzoek
populierenbos Tweederdeweg-Zuid te Nieuw-Buinen**

TONCKENS ECOLOGIE
Oosterweg 127
9751 PE Haren
06 [REDACTED]
www.tonckens.nl

uitvoering veldwerk
en foto's [REDACTED]

IN OPDRACHT VAN:
Parenco Hout

5 oktober 2017

Tonckens Ecologie is lid van het Netwerk Groene Bureaus
www.netwerkgroenebureaus.nl

1 Inleiding

Dit onderzoek bevat een quick scan beschermde flora en fauna van enkele percelen populieren aan de Tweederdeweg-Zuid te Nieuw-Buinen. Ten behoeve van een voorgenomen eindkap is het noodzakelijk om te bepalen of de werkzaamheden kunnen leiden tot eventuele schade aan beschermde flora en fauna.

Het bos bestaat uit 25 jaar oud populierenbos gelegen aan weerszijden van de Tweederdeweg-Zuid te Nieuw-Buinen. De oppervlakte bedraagt ca 40 ha.

Het bos is in het kader van tijdelijk bosaanleg aangelegd op landbouwgrond.

In deze quick scan wordt onderzocht of er wettelijk beschermde planten en dieren in de percelen voorkomen en of er mogelijk verbodsbepalingen worden overtreden. Het onderzoek heeft het karakter van een quick scan.

Wel of geen gedragscode?

De gedragscode Bosbeheer is van toepassing op boswerkzaamheden waarbij het bos duurzaam in stand blijft. Daarom is deze niet toe te passen op eindkap van de percelen. Eventueel zou gebruik kunnen worden gemaakt van de Gedragscode voor de Bouw- en Ontwikkelingssector. Deze komt echter vrijwel neer op het rechtstreeks toepassen van de Wet Natuurbescherming. Deze quick scan en de aanbevelingen die hierin zijn opgenomen zorgt ervoor dat aan de bepalingen van de Wet natuurbescherming wordt voldaan.

Werkwijze Quick scan

Een quick scan flora en fauna bestaat uit een inspectie van de percelen en de omgeving. Het geheel wordt onderzocht op het voorkomen van beschermde planten en dieren door middel van het zoeken naar sporen, en het inschatten van de kans op het voorkomen van beschermde planten en dieren die op het moment van onderzoek niet zichtbaar zijn. Het opnemen van de aard en de toestand van de aanwezige biotopen speelt een belangrijke rol bij het bepalen van de mogelijke geschiktheid van het terrein voor beschermde soorten. De gegevens uit het veldbezoek worden gecombineerd met een studie van bestaande gegevens en gebiedsbeschrijvingen. Doordat van veel soorten de verspreiding in de provincie Drenthe redelijk goed bekend is, is het mogelijk een inschatting te maken van de aanwezige soorten. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen en verspreidingskaarten die via internet zijn te raadplegen. De quick scan leidt tot een lijst met zeker of mogelijk aanwezige beschermde soorten in de invloedssfeer van het plangebied. Op grond van de aard van de ingreep is het mogelijk een inschatting te maken van het optreden van schade, in de zin van het overtreden van verbodsbepalingen. Vervolgens is nagegaan of er vrijstellingen gelden voor de aanwezige soorten. Tot slot worden aanbevelingen gedaan voor het zoveel mogelijk beperken van schade. Indien er het vermoeden bestaat van de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten is nader onderzoek vereist om tot een onderbouwde ontheffingsaanvraag te komen.

Datum veldonderzoek: 29 september 2017

2 Inventarisatie

2.1 Biotopen

Het bos bestaat uit ca 25 jaar oude populierenopstand.

De ondergroei bestaat uit een vegetatie van grassen en stikstofminnende ruigtekruiden. Doordat het bos is aangelegd op landbouwgrond is er geen natuurlijk reliëf aanwezig.. De diameter van de bomen is tussen de 20 en 40 cm. De boomhoogte varieert en wordt geschat op 20 meter. De verschillende percelen worden gescheiden door een veenwijk die waterhoudend is maar grotendeels verland. In verschillende plaatsen werden roestverschijnselen waargenomen. Het gedeelte ten noorden van de Tweederdeweg wordt begraasd met varkens.

Figuur 1 Ten noorden van de Tweederdeweg wordt het bos begraasd

2.2 Flora en fauna

flora

De flora bestaat uit grassen en kruiden van voedselrijke, stikstofrijke bodems zoals grote brandnetel, fluitenkruid, late guldenroede, hondsdrif, speenkruid, kleeftkruid, ruw beemdgras, kropaar, rood zwenkgras en gestreepte witbol en mannetjesvaren. Hier en daar zijn braamstruweeltjes aanwezig.

Een struiklaag is vrijwel geheel afwezig, plaatselijk zijn vlierstruiken aanwezig. Opvallend waren hoge dichtheden van de gewone tuinslak en van kruisspinnen.

In de veenwijken komt een begroeiing voor bestaande uit Liesgras, Mannagrass en plaatselijk Waterzuring.

Bedreigde of beschermde soorten zijn hier niet aangetroffen en ook niet te verwachten.

vogels

Tijdens het veldbezoek werden weinig soorten vogels waargenomen: koolmees, merel, vink, winterkoning, zanglijster, grote bonte specht zijn broedvogels die hier verwacht kunnen worden. In een gegraven steilrandje werd een nestje gevonden van een winterkoning. Buizerd werd roepend waargenomen en ook twee mogelijke horstlocaties. Er waren geen sporen van nestgebruik meer te zien, maar mogelijk heeft buizerd hier gebroed. Tevens werden enkele grotere nesten aangetroffen, vermoedelijk van zwarte kraai. In enkele dode bomen waren holten van grote bonte specht aanwezig. Kolonievogels als roek of reiger zijn afwezig.

Amfibieën

Tussen de percelen zijn waterhoudende sloten aanwezig. Deze watergangen zijn marginaal of niet geschikt als voortplantingslocatie voor amfibieën. Soorten die verwacht kunnen worden zijn bruine kikker en gewone pad.

Figuur 2 veenwijk dichtgegroeid met liesgras en mannagras

zoogdieren

Het bos worden gebruikt door diverse soorten zoogdieren. Allereerst biedt de ruige ondergroei een goed biotoop voor rosse woelmuis, bosmuis, bosspitsmuis en mol. Tijdens het veldbezoek werden sporen van reeën waargenomen. Reeën gebruiken het bos om te rusten en te schuilen en werpen er mogelijk hun kalveren. Gegraven holen, bijvoorbeeld van konijn of vos werden niet aangetroffen.

Bij het kappen van de percelen zullen de meeste (grotere) dieren zoals reeën en hazen vluchten naar aangrenzende percelen.

Alle aanwezige soorten hebben een laag beschermingsniveau (zg tabel 1 soorten, zie bijlage 1 voor toelichting). Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen.

Figuur 3 Waarnemingen

3 Toetsing aan de Wet Natuur

Door het kappen van het bos gaan geen belangrijke natuurwaarden verloren. De flora en fauna van het te kappen perceel bestaat uit algemene soorten planten, vogels en zoogdieren. Kap van het bos heeft daarom geen invloed op de natuurwaarden in de omgeving.

Broedvogels zijn streng beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor vogels geldt nooit een vrijstelling en er worden geen ontheffingen verleend voor vogels.

Bij het kappen en ruimen dient verstoring of het beschadigen van nesten van broedvogels te worden voorkomen. Dit betekent in de praktijk dat werkzaamheden niet in het broedseizoen (15 maart-15 augustus) kunnen plaatsvinden. Datumgrenzen geven enkel een indicatie, sommige soorten beginnen al in februari met nestbouw (bv buizerd). Nesten van buizerd zijn jaarrond beschermd wat betekent dat deze ook buiten het broedseizoen niet verwijderd mogen worden. Buizerd kan al vanaf februari met nestbouw beginnen.

Holtebomen van grote bonte specht zijn niet jaarrond beschermd.

Indien er geen mogelijkheid is om bestaande nesten van jaarrond beschermde vogels te sparen, zoals van de Buizerd, dient er een 'omgevingscheck' te worden uitgevoerd. Dit houdt in dat er moet worden nagegaan of er in de omgeving voldoende mogelijkheden zijn voor de buizerd om een vervangend nest te bouwen. Buizerd is een algemene broedvogel in de provincie Drenthe. Deze omgevingscheck is uitgevoerd door de biotoop eisen van de buizerd te beschrijven. Door middel van een veldbezoek is nagegaan of er vervangende nestgelegenheid voor de buizerd is in de omgeving.

3.2 Omgevingscheck Buizerd

habitat

Het habitat van de buizerd wordt in de soortenstandaard Buizerd (Dienst Regelingen, 2011) omschreven als afwisselend landschap, waar bossen afgewisseld worden door open terrein en waar weilanden en houtwallen of andere houtopstanden te vinden zijn. Buizerds komen ook voor in en nabij stedelijke omgevingen, zoals bijvoorbeeld in grote parken; voorwaarde is wel dat de vogels rust krijgen. De buizerd houdt zich in het algemeen op in de randzones van bossen. Grote, dichte bossen met weinig open plekken worden over het algemeen gemeden. Verspreiding in grotere boscomplexen van meer dan 500 hectare wordt gewoonlijk sterk bepaald door de randlengte en de randvorm van het boscomplex. De meeste nesten bevinden zich gewoonlijk in de randen van het bos, in plaats van homogeen verspreid over het hele bos. Plaatselijk kan de afstand tot het nest van een buizerd erg klein zijn (<200 meter). Buizerds broeden ook op plaatsen waar ze in eerste instantie niet verwacht worden, zoals in hoogspanningsmasten. Incidenteel wordt – in open gebieden ook op de grond gebreed.

nestbouw

De buizerd maakt gebruik van bestaande nesten en kraaiennesten maar kan ook prima zelf een nest bouwen. Meestal zijn in een territorium 2 of 3 horsten aanwezig, die in de loop der jaren rouleren qua gebruik. Ongeveer 50% van de broedparen bouwt in een broedseizoen een nieuw nest.

Buizerds zijn opportunistisch en zijn in staat om nieuwe locaties snel te bezetten, mits

de nestbomen groot genoeg zijn en er voldoende voedselaanbod is. Jonge buizerds verblijven na het uitvliegen nog enige tijd in de buurt van het nest en gaan dan zwerven. De dispersieafstand bedraagt ca. 50 km.

De buizerd is de meest voorkomende roofvogel van Nederland. Het aantal buizerds is de laatste decennia sterk toegenomen. De stand wordt landelijk geschat op 8000 tot 10.000 paar.

leefomgeving

De functionele leefomgeving van een voortplantingsplaats moet het volgende leveren:

- Afwisselende landschappen, met bomen/bosjes en open stukken. Komt ook voor in dichte bossen, maar dan zijn de dichtheden laag.
- Grote, dikke bomen die stevig genoeg zijn om het nest te kunnen dragen.
- Open gebieden waar gejaagd kan worden/ genoeg voedsel binnen een straal van enkele kilometers van het nest.
- Rustige, bomenrijke omgeving. Dit alles moet dichtbij elkaar liggen, bij voorkeur tot enkele kilometers rond de plek waar gebroed wordt.

De buizerd volgt geen specifieke migratieroutes om van bijvoorbeeld de nestplaats naar het foerageergebied te gaan.

Mogelijkheid voor vervangende broedgelegenheid

Het te kappen bos bevindt zich in het veenkoloniale landschap dat van nature arm is aan bos. Binnen korte afstand is er weinig vervangende gelegenheid voor de buizerd om zich te vestigen. Het veenkoloniale landschap is niet het meest ideale habitat voor de buizerd. De dichtheid van de buizerd is hier van nature lager dan die op de hogere bosrijke zandgebieden van Drenthe, Gelderland en Overijssel.

De meest nabijgelegen bosgebieden zijn de Exloerkijl en een populierenbos bij Drouwenerveen. Beide bosgebieden bevinden zich op 4-5 km afstand van het te kappen bos. Verder zijn er kleinere boselementen en beplantingen in Buinerveen en Drouwenerveen. Op nog iets grotere afstand te Gasselternijveen bevindt zich het "boerenbos Kruit". Dit is een jong bosgebied van enkele honderden hectaren groot bestaande uit een afwisseling van populier en fijnspar en overblijvende loofbomen met en vergelijkbare structuur als het te kappen bos aan de Tweederdeweg. Al deze bossen liggen ruim binnen de dispersieafstand van de buizerd. Verder zijn in de omgeving van Stadskanaal en Musselkanaal geschikte bosgebieden aanwezig. Op de Hondsrug tussen Borger en Exloo bevindt zich de boswachterij Exloo. De boswachterij Exloo bestaat uit een afwisseling van loofbos en naaldbos, heide en stuifzandgebieden. De Hondsrug met zijn afwisselende kleinschalige landschap voldoet in alle opzichten aan de biotoopvereisten voor de buizerd.

4 Conclusies

Indien het werk voor 15 maart wordt uitgevoerd, leidt het werk niet tot overtredingen van verbodsbepalingen die betrekking hebben op broedvogels. Buizerd kan al vroeg in het voorjaar of aan het eind van de winter beginnen met het afbakenen van zijn territorium. Daarom is het van belang om het werk zo vroeg mogelijk af te ronden, bijvoorbeeld voor 15 februari. Dit vergroot de kans dat het aanwezige buizerdpaar elders succesvol een territorium kan gaan bezetten.

Criterium is dat geen nestbouw of broedende vogels mogen worden verstoord. Het werk moet bij voorkeur in een zo kort mogelijke tijd en aaneengesloten periode worden afgerond om er zeker van te zijn dat er niet alsnog vogels gaan nestelen. Voor de

overige aanwezige soorten (zoogdieren, amfibieën) geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen.

Zolang bovengenoemde richtlijnen ten aanzien van broedende vogels worden opgevolgd worden verbodsbepalingen van de flora- en faunawet niet overtreden en is een ontheffing in het kader van de flora- en faunawet niet noodzakelijk.

Doordat het bos gekapt gaat worden is het niet mogelijk de nesten van buizerd te sparen. Als gevolg van het aflopen van contracten voor tijdelijk bos op landbouwgrond is de afgelopen jaren al veel populierenbos in het veenkoloniale gebied verdwenen. Uit de omgevingscheck volgt dat de populatie van de buizerd zich kan handhaven dankzij vervangende broedgelegenheid in iets wijdere omgeving. Ofwel in bosgebieden in het veenkoloniale gebied zoals bij Gasselternijveen en Drouwenerveen ofwel op de Hondsrug. Tussen Borger, Exloo en Odoorn zijn uitgestrekte boswachterijen aanwezig en ook het kleinschalige landschap rondom de boswachterijen is erg geschikt voor de buizerd. Door de schaal waarop geschikt vervangend leefgebied aanwezig mag verwacht worden dat de aanwezige buizerds elders een nieuw territorium kunnen bezetten.

5 Bronnen

Centraal Bureau voor de Statistiek. Register Biodiversiteit, CD-rom; Bio Base 1997. Voorburg.

Dienst Landelijk Gebied. Handreiking Flora en Faunawet. Werkdocument. Oktober 2006. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Meijden, R. van der. 1990. Heukels' Flora van Nederland; Wolters Noordhof Groningen.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2005. Buiten aan het werk. Brochure over de flora en faunawet.

Besluit van 28 november 2000. Stb. 525, houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten (Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten), laatstelijk gewijzigd bij besluit van 10 september 2004, Stb 501.

Internet

Stichting Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland. www.ravon.nl.

Ministerie van LNV. Natuurwetgeving. Te raadplegen via www.rijksoverheid.nl

Natuurloket. Gegevens over beschermde gebieden en soorten. www.natuurloket.nl